

Analiza samoevaluacija gradskih proračuna iz perspektive mladih

Analiza proračuna iz perspektive mladih izrađena je temeljem samoevaluacije proračunskih rashoda za mlade koju su izradili gradovi Zabok, Pregrada i Klanjec. Samoevaluacija se radila temeljem obračuna proračuna za 2018. godinu. Cilj samoevaluacije bio je steći uvid u proračunske rashode usmjerene mladima te dobiti sistematizirani uvid u provedbu gradske politike prema mladima. Samoevaluacija je prije svega namijenjena gradovima kako bi mogli unaprijediti vlastite politike prema mladima te su njezini rezultati prezentirani gradskim savjetima mladih gdje su osnovani. S obzirom na različite kontekste i karakteristike uključenih gradova cilj analize nije utvrditi koji grad više ili manje ulaže u mlade već utvrditi trendove, zajedničke politike i dobre prakse te ponuditi metodologiju za kvalitetniju evaluaciju provedbe lokalnih politika za mlade. Upitnik je obuhvatio različite aspekte proračunskih rashoda te analizirao koliko rashoda odlazi na aktivnosti za mlade odnosno u koliko i kojim rashodima mladi participiraju kao korisnici (Dodatak III).

Upitnik je izrađen na način da promatra tri vrste rashoda u ukupno 8 kategorija.

Vrste rashoda su:

Stavke namijenjene isključivo mladima - stavke koje su isključivo namijenjene mladima kao što su stipendije ili sredstva za rad Savjeta mladih.

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici - pod "apostrofirani kao potencijalni korisnici" misli se na to da mladi ostvaruju posebne bodove i/ili prednost u korištenju mjere. Na primjer, kod subvencija kredita za poduzetnike/ce, mladi poduzetnici/ce dobivaju dodatne bodove; natječaj za udruge sadrži područje mladih ili ciljanu skupinu mladi. Da bi nešto bilo navedeno u ovoj vrsti rashoda mora postojati program/pravilnik/natječaj ili neki drugi dokument u kojem su mladi eksplicitno navedeni kao korisnici mjere.

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste - ovdje se misli na rashode za koje mladi nisu apostrofirani kao potencijalni korisnici u nadležnim dokumentima, no JLS smatra da stavka doprinosi provedbi politika za mlade te želi utvrditi u kojoj mjeri se to zaista i događa. Npr. potpora za novorođenu djecu se često smatra da je usmjerena mladima/mladim obiteljima, no istovremeno se to ne navede uvijek eksplicitno u nadležnom pravilniku ili odluci. Dodatno je pitanje prati li se dob korisnika ove naknade i obzirom na demografske trendove jesu li uopće mladi u većoj mjeri korisnici mjere ili su to osobe 30+. Navedenu stavku gradovi mogu iskoristiti za ovu vrstu analize. U ovoj kategoriji se i postavlja pitanje možemo li za izračun korištenja određenog programa ili mjere predviđene proračunom uzeti udio mladih u ukupnoj populaciji ili je potrebno razviti kvalitetnije mjerne instrumente. Na primjer, financiranje gradske knjižnice - može se koristiti broj mladih korisnika knjižnice mjereći posudbu i sudjelovanje u programima; financiranje gradskog muzeja - broj mladih koji dolaze u muzej i aktivnosti koje muzej organizira ciljano za mlade. Kada su u pitanju gradske manifestacije obzirom da su obično besplatne za posjetitelje teže je mjeriti koliko su mladima privlačne, ali može se vidjeti sudjeluju

li mladi u odlučivanju o sadržaju manifestacije te obuhvaća li manifestacija sadržaje namijenjene mladima i na temelju toga izraditi procjenu troškova tog konkretnog dijela manifestacije.

Kategorije koje su se promatrале u okviru samoevaluacije su:

- Obrazovanje
- Poduzetništvo i zapošljavanje
- Kultura
- Zdravlje
- Socijalna skrb
- Participacija mlađih
- Sport
- Ostalo

Zaključci proizašli iz provedenih samoevaluacija:

1. Najčešći rashodi namijenjeni isključivo mladima odnose se na kategoriju obrazovanja te obuhvaćaju stipendije, potpore i pomoći učenicima/cama i studentima/cama te donacije školama i studijskim programima (ovdje treba napomenuti da niti jedan od gradova nije osnivač srednjih škola na svojem području). Potpore i stipendije učenicima i studentima u nekim slučajevima svrstane su u kategoriju socijalne skrbi, a u nekim obrazovanja, ovisno o kriterijima za dodjelu, no generalno gledano, najčešće financirane mjere za mlađe usko su vezane uz obrazovni status mlađih te stoga možemo reći da je briga i potpora obrazovanju najzastupljenija mjera za mlađe u gradskim proračunima. Ujedno, gradovi koji imaju Savjet mlađih financiraju njegov rad te se u ovom dijelu još nalazi poneki specifični program za mlađe poput zabočkog Re-generatora ili provedba projekata za mlađe kao što je pregradski projekt "Mlađi u centru" financiran kroz program Erasmus+.
2. Najčešći rashodi koji su namijenjeni općoj populaciji, ali su mlađi apostrofirani kao potencijalni korisnici, odnose se na donacije udrugama kroz natječaje u kojima su mlađi definirani kao ciljana grupa. U ovoj vrsti rashoda s visokim udjelom nalaze se i ulaganja u sport. Ovakav pristup ovim kategorijama definiran je i gradskim programima za mlađe što je vjerojatno posljedica činjenice da se radi o malim gradovima u kojima je zanemariv broj udruga mlađih, već u najboljem slučaju postoje udruge koje se bave mlađima kao jednom od ciljnih skupina kojima su usmjereni.
3. Najšarolikija je grupa rashoda u području onih namijenjenih općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mlađi koriste. U ovu vrstu najčešće su uvrštene potpore obiteljima za novorođenu djecu i druge obiteljske usluge. Te mjere rijetko se nalaze u programima za mlađe iako je njima uvijek obuhvaćen dio mlađih te one mogu biti od velikog značaja za mlađe/nove roditelje. Uključivanje kategorije "starijih mlađih", odnosno mlađih u radnom odnosu koji zasnivaju obitelji, u programe za mlađe vrlo je važno kako bi politika za mlađe obuhvatila cjelokupnu heterogenu populaciju mlađih. U ovoj grupi rashoda često su se našle i kuturne ustanove s područja gradova koje u nekoj budućoj analizi zahtjevaju posebnu pažnju i analizu programa koje provode, a sukladno napomeni u uvodu.
4. Subvencije za kredite poduzetnicima/cama ili potpore poljoprivrednicima/cama nalaze se među rashodima koji su namijenjeni općoj populaciji te mlađi nisu posebno

apostrofirani kao korisnici što potencijalno ukazuje na potrebu dodatnog razvoja tih politika u sektoru mladih, a sukladno ovlastima lokalne samouprave.

5. U kategoriji zdravlja gradovi su naveli programe koji se tiču zdravih životnih navika poput bicikliranja ili hodanja što je posljedica činjenice da je cjelokupna primarna i sekundarna zdravstvena zaštita u ingerenciji županija, što gradovima ne ostavlja prostor za oblikovanje politike u ovom području.
6. Gradski program za mlade Grada Zaboka te Gradski program Grada Pregrade, uz prateće godišnje programe javnih potreba, temelj su najvećeg broja proračunskih rashoda za mlade u gradskim proračunima što je vrlo važan aspekt politike za mlade kako ona ne bi ostala samo deklarativni popis lijepih želja. Obzirom da Grad Klanjec nema poseban program za mlade, izdaci za mlade utemeljeni su u programima javnih potreba koje gradovi donose na godišnjoj razini, odnosno posebnim odlukama u određenom programskom području. U sljedećem koraku trebalo bi napraviti analizu iz perspektive gradskih programa za mlade tamo gdje su doneseni, kako bi se utvrdilo koliko mjera je zastupljeno u proračunskim stavkama. Na taj način zaokružila bi se evaluacija gradskih politika za mlade.
7. Samoevaluacije su pokazale da rashodi za mlade, kao i njihova raznovrsnost, rastu s finansijskim kapacitetom grada te razvijenošću javnih ustanova koje pružaju različite programe lokalnom stanovništvu.

Analiza proračuna iz perspektive mladih zahtijeva široku perspektivu i pregled korištenja raznih mjer od strane mladih, vođenje zasebne statistike vezano uz mlade, kao i uključenost svih gradskih institucija u provedbu analize. Na taj način dobila bi se sveobuhvatna slika provedbe gradskih politika za mlade te utvrdila područja za unaprjeđenje tih politika. Provedena samoevaluacija te alat za njenu provedbu, mali je korak u tom smjeru.

